

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET BASSHOLMEN, UDDEVALLA KOMMUN

Innehållsförteckning:

Allmän beskrivning	1
Naturförhållanden	1
Bebyggelse	4
Kommunikationer	4
Föreskrifter	4
Skötselplan	6
Allmän målsättning för mark- och vegetationsvård	6
Viltvård	8
Detaljbeskrivning och åtgärder	8
Anläggningsplan för friluftsanordningar	21

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET BASSHOLMEN; UDDEVALLA KOMMUN.

Föreliggande skötselplan har upprättats på uppdrag av Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. Planen omfattar en allmän beskrivning av området, en skötselplan och en anläggningsplan för friluftsanordningar. Skötselplanen är baserad på en vegetationsinventering och området har uppdelats i delområden med likartad vegetation eller med naturlig avgränsning. Till varje del har givits en kortfattad beskrivning samt förslag till skötselåtgärder.

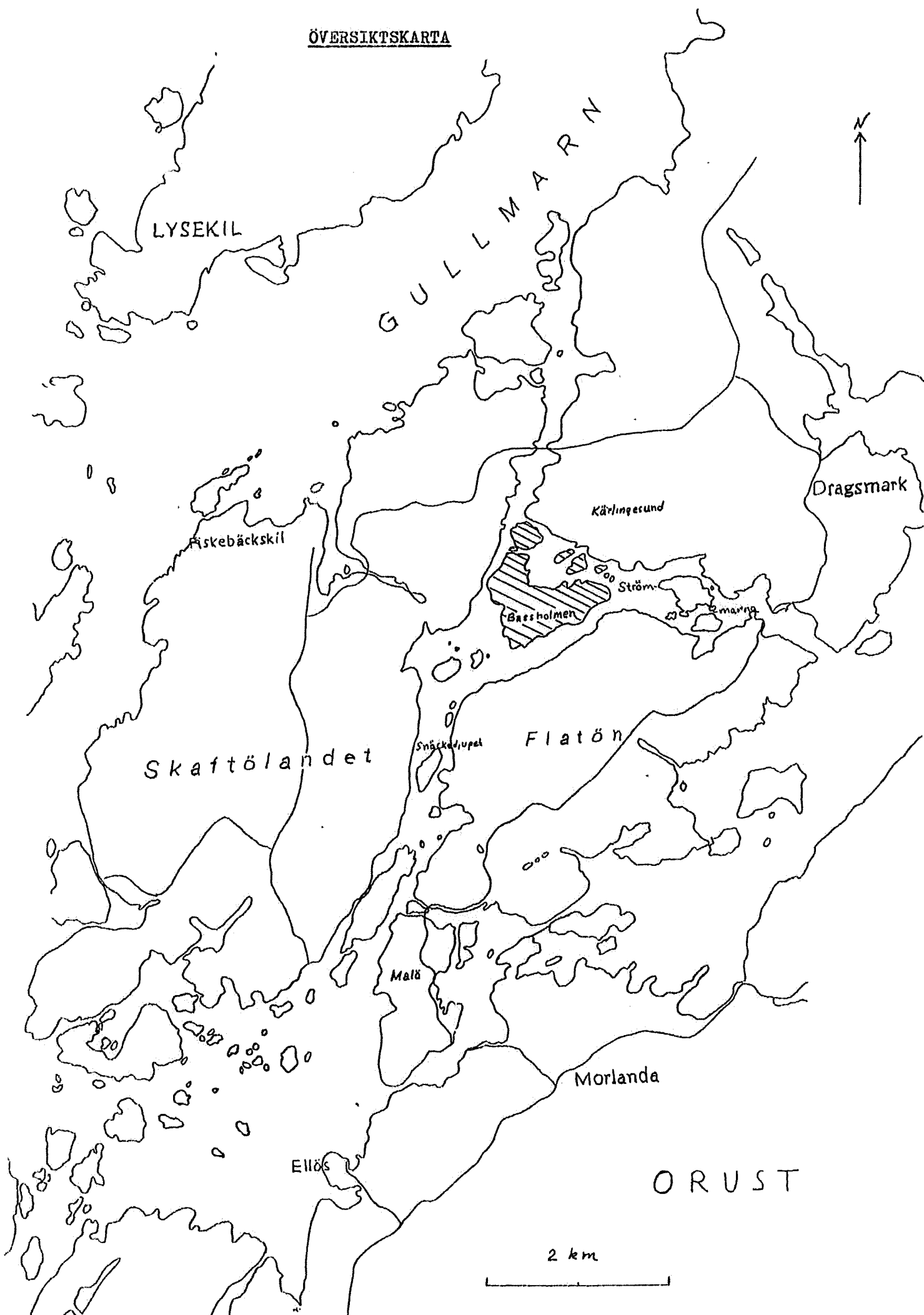
Allmän beskrivning jämte föreskrifter.

Naturreservatet omfattar Bassholmen, Hällsholmen jämte fem mindre öar i de starkt förträngda och grunda farvattnen mellan Skaftölandet, Flatön och Kärlingesund. Området tillhör Dragsmarks socken i Uddevalla kommuns västligaste del. Avståndet till Uddevalla är ca 30 km. Topografiskt kartblad 8 A SO. Arealen är 83 ha varav ca 70 faller på ön Bassholmen.

Naturförhållanden.

Omgivningen. Bassholmen är belägen mitt i ett naturgeografiskt och biologiskt intressant område. Omgivande farvatten med det s k Snäcke-djupet i söder och Strömmarna i norr utgör ett av Bohusläns största sammanhängande grundvattenområde. Om man bortser från farledsrännorna överstiger djupet på de flesta håll knappast en meter. Bottnarna är huvudsakligen av lera och säte för ett rikt djurliv. Stora delar av bottnarna är dessutom täckta av främst bandtång, vilken bl a spelar en viktig roll som föda åt ett flertal sjöfågelarter. Hela området är oerhört viktigt som näringsplats för sjöfågel och kanske främst då vintertid. Genom de trånga sunden sker vattenutbyte mellan öppet hav och de stora fjordsystemen omkring främst Orust. Tidvattenväxlingar och lufttrycksförändringar ger upphov till kraftiga strömmar, vilka blir särskilt påtagliga i grundvattenområdena kring Bassholmen. Denna ständiga turbulens i vattnet medför ytterligt gynnsamma näringsförhållanden med hög produktion som följd. Detta, jämte att stora delar av vattenområdena hålls isfria på grund av vattenrörelsen, medför en stor ansamling av övervintrande

ÖVERSIKTSKARTA

vadare och sjöfågel. Som exempel kan nämnas följande maximivärden från området kring Snäckedjupet hämtade från en sammanställning av Olof Pehrsson: Gräsand 1915, sångsvan 304, knipa 267, knölsvan 108, häger 74, storskrake 52, småskrake 36 samt salskrake 5. Då hägern gör uppehåll i sitt näringssökande kring Bassholmen slår den sig ofta ned i skogspartiet på norra delen av ön. Under gångna sommar har dagligen här setts ett 30-40 tal hägrar sittande i talltopparna.

Bassholmen, geologi-topografi. Något under hälften, eller ca 30 ha, av Bassholmens yta upptas av ängsmark. Denna är främst koncentrerad som ett låglänt bälte tvärs över ön. Ängsmarken utgör en naturlig fortsättning på de grunda, leriga bottarna runt ön. Den norra delen av detta centrala slättmarksområde är starkt uppblandat med sand medan huvuddelen av ängsmarken har lera som grund. Berggrunden består av gnejs, på vissa håll ögongnejs, men ^{ön} saknar väsentligen andra rikare bergarter.

Regelrätta skalgrusbankar saknas också men antydningar till kalkförande jordlager kan spåras.

Bassholmen har en mycket särpräglad topografi, vilken i hög grad bidrar till öns skönhetsvärden. Ön är i huvudsak uppdelad på två bergsområden, det ena i norr det andra i sydost, skilda åt av den omnämnda centrala ängsmarken. Bergspartiet i sydost når i sina högsta delar ca 30 m och kännetecknas av ett antal parallella dalstråk, vilka sträcker sig genom hela området i NO-SV lig riktning. De omgivande och mellanliggande bergryggarna präglas i sin tur av grundare "räfflor" i samma riktning.

Det centrala ängsområdet kännetecknas dessutom av låga hällmarksryggar, vilka också genomgående är orienterade i ovan nämnda riktning. Det nordliga bergspartiet betecknas av ett centralt högt parti på ca 25 m. Här och var finns smärre branter men i övrigt är sluttningarna relativt jämna.

Småöarna. Den västligaste av dessa, Hällsholmen, är belägen vid norra inloppet till Strömmarna och bildar här tillsammans med Strömberget mitt emot ett karakteristiskt "nålsöga" för sjöfarande. Ön uppvisar på sin nordvästsida markanta bergsstup.

Av de fem övriga småöarna mellan Bassholmen och Kärlingesund är det främst de två största som är av topografiskt intresse. De är smala, ca 250 m långa bergryggar orienterade i NO-SV lig riktning på en

i övrigt plan yta. Likheten med bergsstråken på Bassholmens stora ängsparti är slående. Mellan dessa två öar löper en sänka, som kan följas i terrängen från Fossen på Bokenäset till St. Grönskult på Skaftölandet en sträcka på 5 km.

Vegetationen.

Bassholmen kännetecknas av omfattande ängsstråk, vilka täcker nära hälften av öns yta. Huvuddelen av dessa ängar har tidigare varit åker men hävdas nu med bete. Ängstypen är frisk och mycket frodig. Den höga avkastningen gynnas otvivelaktigt av det skydd som de omgivande bergryggarna ger samt av den tillrinningseffekt som skapas av bergssluttningarna. Ängsstråken i det inre av ön är mycket smala och omgivande lövträdsvegetation bidrager till att bevara fuktigheten.

Det centrala ängspartiet uppvisar i de strandnära delarna främst i söder strandängskaraktär med en del framträdande arter. Större typiska saltängar saknas dock då ängsmarken relativt snabbt höjer sig ovanför strandzonen.

Lövträdsvegetationen utmed ängarna är mestadels gles och har ingen likhet med de frodiga lundar som annars är vanliga utmed åker och äng i stora delar av Bohuslän. Ett framträdande drag utmed ängarna i Bassholmens inre delar utgör de stora sälgarna. I övrigt är björk, ek, rönn och asp vanliga inslag. Kring gården finns ett parkliknande område med lind, alm, ask, lönn och mycket stora ekar. Skogspartier med lundkaraktär finner man kring den stora bergryggen på det centrala ängsområdet. Här står ek, lind och björk. Örtfloran är inte särskilt rik och har troligen i viss mån utarmats av betetrycket. Ett mindre lundparti finns utmed berget omedelbart öster om varvet.

Det norra bergsområdet domineras helt av barrträdsvegetation. Tall är mest markant men på vissa håll dominerar gran. Vissa partier med tall har ängsartat fältskikt och här och var finns fuktigare delar med björkdominans. Björk och ek är för övrigt ett vanligt inslag i barrskogspartiet.

Djurlivet.

Det rika sjöfågellivet kring ön är det mest iögonfallande. På Bassholmen har vidare iakttagits duvhök, ormvråk och korp och ön uppvisar också ett mycket rikt småfågelliv. Både grävling och räva är mycket vanliga. Rådjur har setts då och då och spår av älg har också rapporterats.

Bebyggelse.

På Bassholmen finns numer ingen bofast befolkning. Ön torde dock tidigare ha livnärt ett stort antal människor. Härom vittnar den stora gården, som är uppförd i form av karaktäristisk gårdsbebyggelse med ett flertal byggnader. Byggnadsstilen och gårdsbildningen är av kulturhistoriskt värde men några av husen är tyvärr förfallna.

En annan enhet utgör bebyggelsen kring den gamla mekaniska verkstaden vid norra stranden. Verkstaden med slip vittnar om en svunnen epok då främst de gamla seglande fiskefartygen efterhand utrustades med motorer. Verkstadsbyggnaderna är delvis i dåligt skick liksom något av boningshusen.

Det gamla torpet Sandvik har ett utomordentligt vackert läge längst ut på Bassholmens östra udde. Till det nu väluprustade torpet hör en mindre ladugårdsbyggnad samt redskapsbod.

Kommunikationer.

Bassholmen nås endast med båt. Öns strategiska läge mitt i en starkt trafikerad farled gör den till en naturlig replipunkt för båtburna turister. Sommartid angörs dessutom Bassholmen dagligen av passagerarbåt som utgår från Uddevalla.

Föreskrifter. (förslag)

A Föreskrifter gällande markägare, arrendatorer m. fl. angående inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet (8 § naturvårdslagen).

Det är förbjudet

- 1 att uppföra nybyggnad med undantag för servicebyggnader för det rörliga friluftslivets behov; dock får efter vederbörligt byggnadslov och länsstyrelsens tillstånd uppföras nybyggnad dels för jordbrukets behov, dels nybyggnad för att ersätta nedbrunnen eller eljest förstörd byggnad eller byggnad som avses att rivas, dels till-, på- eller ombyggnad.
- 2 att bedriva täkt av sten, grus, sand, skaljord och matjord såväl på land som inom vattenområdet.
- 3 att utan länsstyrelsens tillstånd uppföra ny brygga, kaj eller pir.
- 4 att utan länsstyrelsens tillstånd framdraga nya vägar.
- 5 att framdraga luftledningar.

- 6 att uppsätta hägnader annat än för jordbrukets behov.
- 7 att utan länsstyrelsens tillstånd utföra schaktning, fyllning, tippning, muddring eller liknande åtgärd.
- 8 att utan länsstyrelsens tillstånd utföra dikning; detta förbud utgör dock icke hinder för normalt underhåll av befintliga diken.
- 9 att utan länsstyrelsens tillstånd anordna upplag annat än för jordbrukets och skogsbrukets behov.
- 10 att utan länsstyrelsens tillstånd avverka skog; förbudet utgör dock icke hinder för avverkning till stängselmaterial, ej heller för röjningsåtgärder avseende att bibehålla nuvarande gränser mellan öppen mark och skogsbevuxen mark eller för borttagande av slyvegetation av björk, asp, al och liknande.
- 11 att utan länsstyrelsens tillstånd plantera träd annat än inom tomtområden kring bebyggelse.
- 12 att bedriva jakt; dock får efter länsstyrelsens tillstånd bedrivas skydds jakt på hare, räv, mink, trut och kråka.
- 13 att utan länsstyrelsens tillstånd använda kemiska bekämpningsmedel.
- 14 att anlägga campingplats, golfbana, tennisbana eller liknande.
- 15 att utan länsstyrelsens tillstånd i kommersiellt hänseende utnyttja marken för annat än jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförligt ändamål.
- 16 att uppställa husvagn.

B Föreskrifter rörande vård och förvaltning (7 § naturvårdskungörelsen).

Reservatet skall förvaltas av Uddevalla kommun. Reservatet skall utmärkas med skyltar enligt naturvårdsverkets anvisningar. Skyltarna skall ha av länsstyrelsen godkänd text.

C Föreskrifter gällande allmänheten (10 § naturvårdslagen).

Det är förbjudet

- att utan länsstyrelsens tillstånd tälta eller uppställa husvagn.
- att göra upp eld annat än på av förvaltaren anvisade platser.

att medföra ej kopplad hund.

att framföra motorfordon, vartill räknas även moped och skoter.

Skötselplan.

Allmän målsättning för mark- och vegetationsvård.

Bassholmen representerar ett stycke natur av mycket stort biologiskt och naturgeografiskt värde. Ön ingår som del i ett större sammanhängande mycket känsligt område. Med utgångspunkt från detta måste det anses ytterst angeläget att Bassholmen får behålla sin karaktär av lugn och ostörd miljö. Ön får under inga förhållanden göras till något slags turistcentrum med kommersiella intressen som t ex uppförande av glass-, korv- eller kaffebarer. För en mycket begränsad lägerverksamhet för t ex scoutföreningar har angivits Sandviksängen som lämplig plats. Största försiktighet måste härvid vidtagas för att undvika slitage på mark och vegetation. Ängen kan under en eventuell lägertid helt avstängas för betesdjuren med enkla medel (se skötselområde 7).

Hästarna på ön tillhör en ridskola och antydningar har förekommit att även här starta ridlägerverksamhet. Detta kan under inga förhållanden tillåtas med tanke på bl a markslitaget.

Den under senare år så kraftigt expanderande båttrafiken har utsatt framför allt omgivande farvatten för onormalt stora påfrestningar. Båttrafiken förbi Bassholmen hör till de absolut intensivaste utmed hela Bohuskusten och med skärpa måste påpekas nödvändigheten av hastighetsbegränsning i farleden mellan Kärlingesund och Bassholmen.

Syftet med skötselplanen är bl a att ge anvisning på lämplig hävd av området så att det öppna, karakteristiska jordbrukslandskapet bevaras. Praktiskt taget hela ön har under de senaste 30 åren hävdats med bete. Avsikten är att Bassholmen även i fortsättningen skall betas i sin helhet med undantag för tomtmarkerna.

Betesmarken. I dag bedrivs bete av ca 35 hästar (varav ca 20 har vistats på ön under hela sommaren), ett 20 tal nötkreatur, ca 40 får och några getter. Betet har hittills bedrivits planlöst, varför vissa för djuren attraktiva områden avbetats hårt medan andra delar, särskilt i det inre av ön, mycket litet betats. Efter samråd med lantbruksnämnden i Uddevalla framkom behovet av betesvård med styrning av betestrycket och fördelning av betesdjur i olika delar av ön.

Betesmarken bör avdelas i två huvudområden med stängseluppsättning enligt kartan. Stängslet löper över ön i huvudsak från norr till söder och avdelar således betesmarken i en västlig öppnare del och en östlig

del, som främst omfattar de inre ängsstråken. Stängsel uppföres i trä. På angivna platser placeras grindar, som också skall vara av trä och utformas enligt tradition. Staket och grindar får ej målas vita.

Lämpliga betesdjur är som nu nötkreatur med hästar. Får bör ej få förekomma eftersom nötkreatur och hästar ensamma bedöms kunna hålla ängsmarkerna öppna. Fåren betar dessutom gärna i lövträdsvegetationen, vilket för Bassholmens del måste anses olämpligt. Getter måste helt förbjudas på ön eftersom dessa betar alltför hårt.

Fördelningen av betesdjuren kan förslagsvis göras så att nötkreatur släpps i det östra betesområdet så tidigt som möjligt på våren, dvs någon gång omkring mitten av maj. Efter några veckor (i början av juni) bör djuren föras över i den västra delen, varefter hästar släpps i den betade östra delen. Efter bedömning av betestillgång och beteseffekt släpps hästarna över i den västra delen, som nu avbetas av nötkreatur och hästar samtidigt. Koncentrerad avbetning av områdena på ovan beskrivna sätt bör åtminstone ske ytterligare en gång under sommaren varefter områdena öppnas helt.

Anledningen till att börja avbetningen i de inre ängsstråken är främst den att vegetationen här, på grund av det skyddade läget, utvecklas tidigare än på de öppna fälten. Vidare bör betningen här komma igång innan smörblommor och tuvtätel hunnit utvecklas för mycket eftersom dessa växter ratas av nötkreatur. En ytterligare orsak är att de smala ängsstråken, med busk- och lövträdsvegetation i kanterna, löper större risk för igenväxning än de stora ängsytorna i västra delen av ön.

Lämplig storlek på djurbesättningarna bör vara ca 30 nötkreatur och lika många hästar. Siffrorna gäller vuxna djur. Betesdjur bör i första hand tagas från närliggande gårdar i trakten och i andra hand från annat håll. Blandning av betesdjur från olika gårdar skall undvikas.

Drickvattentäkter för djuren finns i respektive område. I östra delen finns den stora dammen, som redan utnyttjas flitigt. I västra delen föreslås dammen vid gården tjäna som drickvattentäkt. Den används också nu av djuren, trots att den erbjuder vissa svårigheter med branta kanter. Då dammen också tycks kunna utgöra en fara för djuren bör vatten i stället ledas därifrån. Det ex med hävert till en drickvattenho vid ladugårdens västra gavel. Dammen bör också omgärdas med stängsel.

Skogsmarker. Skogsbete har sedan länge bedrivits på Bassholmen och bör i fortsättningen också tillåtas. Det stora barrskogspartiet i norr tillåts utvecklas fritt utan andra ingrepp än öppethållande av stigar, samt vissa initiella upprensningsåtgärder. Övriga skogspartier skall skötas enligt skötselplanen.

Viltvård.

Bassholmen med angränsande vatten- och strandområden utgör som nämnts viktiga tillhåll för sjöfågel och är mycket känsliga för störningar, varför jakt inom området ej bör tillåtas. Endast i undantagsfall kan en viss skyddsjakt på räv, mink, strut eller kråka motiveras efter bedömning från förvaltaren i samråd med länsstyrelsen.

Fruktbärande träd och buskar samt ihåliga träd skall sparas med tanke på hålbbyggande fåglar och annat vilt.

Detaljbeskrivning och åtgärder.

Reservatet är indelat i skötselområden där varje område beskrivs kortfattat och åtgärder anges för områdenas skötsel.

Målsättning och skötsel av den öppna betesmarken har ovan delvis behandlats och ytterligare åtgärder omnämns i detta kapitel. Däremot har betesmarken inte upptagits som särskilt skötselområde.

Föreslagen skötsel är i stor utsträckning av engångskaraktär eftersom betningen i fortsättningen väntas hålla åtminstone ängsmarkerna öppna. Underhållsåtgärder är däremot nödvändiga för att hålla förbuskningen tillbaka i angränsande delar. Området skall därför hållas under ständig uppsikt. Särskilt skall också uppmärksamhet riktas på markslitage, som djur och människor kan tänkas åstadkomma. Det har redan på en del håll uppstått skador t ex mellan gården och den stora dammen där stängsel löper bland träd och utmed stigen (se skötselområde 10). I detta fall skall stängslet flyttas.

Här och var på ängarna stöter man på rester av gammal stängsel, ibland taggtråd. Sådana måste ovillkorligen bort. På några ställen finns också rester av träd som fallit. Dessa bör tas bort då förbuskningen annars mycket lätt utvecklas runt om.

Skötselområde 1

Beskrivning: Hällmarksområde med lövträdsfyllda sprickbildningar. I områdets östra del löper några större sänkor med ängsvegetation. Här står också en del stora sälgar, björkar och en norsk oxel.

Målsättning: Vegetationen i hällmarksområdet får utvecklas fritt. Ängsstråken bibehålles öppna.

Åtgärd: Ängsstråken hotas av igenväxning av nyponbuskage, asp- och björksly samt en del slån. Området rensas helt från dessa medan en del enar får stå kvar. En kraftig, nedhängande gren från den stora björken må sågas av. Området betas tillsammans med övrig ängsmark men då ängspartiet ligger avskilt och något svåråtkomligt bör det bevakas och röjas på slyvegetation vid behov.

Skötselområde 2

Beskrivning: Vackert tomtmarksparti tillhörande torpet Sandvik. Tomten består i huvudsak av öppen ängsmark kantad av nypon-, slån-, syrén- och björnbärsbuskage. Sluttningen mot viken öster om torpet hyser gles björk-alvegetation medan strandpartiet söder därom är ett mycket brant hällmarksområde. Till torpet hör en brygga belägen i viken. Udden är en populär ankoringsplats för båtar. Spår av eldstäder finns bland klipporna. Eldning i området skall dock ej tillåtas.

Målsättning: Bibehålles som öppen tomtmark och rastplats för båtfolk.

Åtgärd: Årlig slåtter efter midsommar och underhåll av träd och buskage. Höet avlägsnas efter slåtter. Toalett och sopkärl finns för torpets hyresgäster. Behov av ytterligare toalett och sopkärl finns för båtfolk. Uppsättande av nya bör dock bedömmas efter hur mycket torpet bebos. Ett antal ankoringsringar uppsättes i klipporna på udden. Träbryggan rustas upp och vid början av stigen upp mot torpet placeras en upplysningsskylt om reservatet och föreskrifter.

Skötselområde 3

Beskrivning: Planterade gran- och tallbestånd, i västra delen delvis på ängsmark. Branta klippsluttningar och en ravin med gran.

Målsättning: Området bevaras som ett öppet barrskogsparti.

Åtgärd: Utmed ravinen med gran finns rester av ett gammalt fårstaket, vilket borttages. I områdets västra del står en del granar som är i mycket dåligt skick. Dessa sågas ned. Vidare ligger här en tall samt en del ris som sågas upp och transporteras bort.

Skötselområde 4

Beskrivning: Gles randskog av hagmarkstyp. Här ingår bl a gran, sälg och björk. Mot bergskanten blockmark. Relativt artrik fält-skiktsvegetation.

Målsättning: Bibehålles som betad gles randskog.

Åtgärd: Vid ängskanten finns ett till största delen förfallet staket med järnstolpar och metalltråd. Detta borttages i sin helhet. I östra delen finns två fallna sälgar, vilka sågas upp och borttransporteras.

Skötselområde 5

Beskrivning: Hällmarksområden. Det ostligaste med delvis branta klippstränder. Här finns också blockstränder med marrisbestånd. Vid gränsen till skötselområde 7 finns smärre torrängsliknande partier. Det stora västliga hällmarksområdet genomkorsas av en ravin, som löper från område 8 till område 21.

Målsättning: -

Åtgärd: I det ostliga partiet hålls nypon- och slånsnår efter, särskilt i anslutning till torrängspartierna.

Ovan nämnda ravin hålls öppen som stig. Här borttages också resterna av ett gammalt järnstaket. Enbuskbeståndet vid ravinkanten frigöres från förkvävande lövbuskage.

I övrigt lämnas hällmarkerna utan åtgärd.

Skötselområde 6

Beskrivning: Tallskog med delvis ängsartat fältskikt. Svagt utbildat buskskikt. I det ostliga partiet bildar al en gles trädridå mot stranden.

Målsättning: Områdena bibehålles som gles tallskog.

Åtgärd: Rökning av buskage främst nypon och björnbär som på vissa håll fått fäste. På gränsen till skötselområde 5 står några kraftiga enar bland nyponsnår och några rönнар. Någon eller ett par av de närmaste tallarna kan fällas eller åtminstone måste några av de mest skuggande grenarna kapas. Nyponsnåren samt de nedre rönnergarna tas bort.

Skötselområde 7

Beskrivning: Vackert ängsparti med mycket liten randvegetation. I norr ansluter branta hällmarkssluttningar från område 1, i söder skötselområde 5.

Målsättning: Bibehålles som öppen äng. Ängen kan under kortare period upplåtas som tältplats åt scoutföreningar eller liknande. Sammanlagd tid för tältning bör inte överskrida två veckor under sommaren. Vederbörligt tillstånd lämnas av förvaltaren och i samband härmed föreskrifter för verksamheten.

Åtgärd: Vid stengärdesgården intill torpet Sandvik ligger en mängd virkesavfall vilket skall tas bort. I områdets södra del bakom en bergknalle står ett aspbestånd vilket tenderar att sprida sig ut i ängen. Beståndet kan med fördel tas bort varvid träden ringbarkas och avverkas så snart de torkat. I områdets västligaste del på gränsen till område 6 har förbuskningen gått långt med slån, nypon, björk och en. Buskaget hålles efter och utglesas för att förhindra ytterligare spridning ut i ängen. En viss buskridå kan tillåtas här som gräns till område 6. Då tältning kan tillåtas bör ängen kunna stängas för betesdjuren med en grind där stigen mynnar i ängen. Stengärdesgården mot område 6 bör också förbättras. Grinden till torpet bör målas i grönt eller också bytas ut mot en trägrind. I övrigt måste utkrypande smärre buskage noga hållas efter.

Skötselområde 8

Beskrivning: I huvudsak björkhagmark med fuktigare partier av kärrtyp. Den södra delen mot område 6 består av hällmarkspartier med små fuktiga avsnitt med björk. I områdets västra del står en del asp från vilka en mänd slyvegetation håller på att utvecklas. Ett torrt parti med kraftiga enar finns också här.

Målsättning: Områdets hagmarkskaraktär bibehålles.

Åtgärd: Förbuskningen må kraftigt hållas efter och särskilt vid enbuskarna där snår av björnbär, hallon och rönn håller på att bildas. För att ge ytterligare ljus åt några av de stora enarna bör den halvdöda sälgen, den intillstående rönnen samt nyponbuskaget helt tas bort. All slyvegetation rensas bort. I områdets västra del, utmed den forna ängskanten, står en mängd asp varifrån sly sprids. Asparna ringbarkas och avverkas efter fullständig torkning.

Skötselområde 9

Beskrivning: Hed-hällmarksområde med kärrpartier. Gles lövvegetation av främst björk, i kärrpartierna även tall. Vissa kärrpartier håller troligen på att utvecklas till sumplövskog. I området finns också mindre avsnitt med en.

Målsättning: Området skall behålla sin öppna och omväxlande natur.

Åtgärd: Här är det viktigt att inte björksly tar överhanden särskilt i kärrpartierna och dess kanter. Utglesning bör ske av redan etablerade täta björkbestånd som t ex mot det lilla tallskogspartiet tillhörande område 6.

Skötselområde 10

Beskrivning: Gård med delvis förfallna byggnader. Omgivande tomtmark med förvildade busk- och trädbestånd. Byggnaderna är uppförda enligt gammal gårdstradition och representerar ett stort kulturellt värde.

Målsättning: Så långt det är möjligt bör byggnaderna bevaras och rustas upp. Tomtmarken bör restaureras och i fortsättningen avskiljas från betesmarken. Ett av skjulen bör också i fortsättningen upplåtas som skydd åt djuren.

Åtgärd: Staket uppföres av trä kring bostadsbyggnaderna enligt karta. Härvid skall beaktas, att området kring brunnen även i fortsättningen avskiljes från betesmarken. Ängsmarken här skall då hävdas med årlig slåtter. Staketet som löper utmed stigen bort mot den stora dammen bör helt tas bort eftersom stora skador har uppstått på träd och

mark av djurens tramp utmed stängslet. Gränsen mellan de två betesområdena flyttas i stället ca 100 m längre västerut. På andra sidan gården, utmed stigen mot varvet, finns några vitmålade staketrester vilka helt saknar funktion och skall tas bort. Vidare skall alla staket och rester av sådana kring ladugårdsbyggnaderna bort. Djurfållan väster om gården står kvar. Ett av skjulen upplåtes som skydd åt djuren. Då skall den västra gaveln, som nu är öppen, stängas och i stället portarna på norra sidan öppnas.

Kring husen ligger en del virkesavfall samt några jordbruksmaskiner. Maskinerna tas om hand och placeras lämpligen i den stora ladugårdsbyggnaden. Av virkesavfall, stubbar och ris tas användbart material om hand till ved medan övrigt samlas ihop för bränning på angiven plats.

Prydnadsbuskage av smällbär, fläder, nyponrosor och syren behöver förnygras. Slyskott hålles efter.

Skötselområde 11

Beskrivning: Lövskog - lund. Smalt parti mellan strandäng och berget. Rikt träd- och buskskikt av bl a alm, ask, asp, kaprifol, vildapel, kastanj och smällspiréa.

Målsättning: Bibehålles som sluten lövskog.

Åtgärd: Här bör framför allt aspvegetationen hållas tillbaka eftersom den också håller på att krypa ut i strandängen. Försiktig och successiv utglesning av aspbeståndet genom ringbarkning under några år.

Skötselområde 12

Beskrivning: Bergsrygg med branta sluttningar åt norr. Omväxlande hållmark och trädrika sänkor. Särskilt sluttningarna är klädda med ek, asp, björk, rönn, tall och en. På höjden finns en del planterade tallbestånd. På branten finns också ett parti med rasblock och rävgryt. Liksom i skötselområde 1 finns här en del sänkor av vilka en del dämts upp för att samla vatten till varvsbruket nedanför.

Målsättning: Bibehålles som trädrik bergsrygg.

Åtgärd: Ovanför varvet, vid en av sänkokornas västligaste del, finns

ett gammalt fårstaket vilket bör tas bort. Lösiggande taggtrådsbitar i områdets västra del skall också bort. På gränsen till skötselområde 14 står några stora enar, som hindras av uppväxande rönnar. Rönnarna tas bort. I övrigt finns på flera ställen utefter luftledningen ris, stockar, fällda träd och gammal wire efter arbetena med ledningsdragning. Detta rensas bort.

Skötselområde 13

Beskrivning: Hällmarksområden, det västra med en hög topp och i huvudsak utan vegetation, det östra har sprickbildningar med gran på något ställe. I övrigt finns här björk, en och smärre ljunghedspartier. Västra delen av detta parti är lågt med uppkrypande gräs- och lövvegetation.

Målsättning: -

Åtgärd: I ovan nämnda låga parti löper ett gammalt fårstaket, vilket skall bort. I övrigt skall buskage hållas efter.

Skötselområde 14

Beskrivning: Gammalt parkområde i anslutning till gården med ek, bok, alm och lind. Särskilt ekarna är imponerande med mycket omfångsrika kronor. Området är hotat av igenväxning.

Målsättning: Områdets karaktär av öppen och gles lövskog skall bevaras. Ingår naturligt i omgivande betesmark.

Åtgärd: Vissa av ekarna börjar förfalla och döda grenar måste sågas av. Den gamla alen vid stengärdesgården avverkas. På samma sätt som i område 12 ligger här också en mängd ris och stammar, som avverkats vid ledningsdragning. Dessa måste ovilkorligen bort eftersom förbuskningen kring dessa snabbt tar fart. Slyröjning av särskilt asp. Taggtrådsresterna utmed stengärdesgården skall bort. Håll efter nypon- och hallonsnår. Där dessa står på ängsmark skall de helt tas bort.

Skötselområde 15

Beskrivning: I huvudsak hedekskog av hagmarkskaraktär och med smärre bergknallar. Här och var också fuktiga stråk. Utmed ängen står en

del halvdöda björkar och en lärk i dåligt skick.

Målsättning: Bibehålles som gles hedekskog.

Åtgärd: Ovan nämnda björkar avverkas. Dessutom ligger två björkar närmare dammen. Dessa tillsammans med en del trädrester sågas upp och transporteras bort. I områdets södra del, utmed bergskanten, finns en mängd metallskrot, vilket måste bort.

Skötselområde 16

Beskrivning: Hällmarksområde genomskuret av en smal passage. Områdets södra del kantat av busknårvegetation.

Målsättning: Passagen genom området hålles fri från buskvegetation.

Åtgärd: Passagen rensas på nypon, björnbär och sly av ek och äpple. De torftiga smårönnarna fälls. Vid passagens mynning åt öster är utbildat ett kraftigt busk-trädsnår kring ett taggträdsstaket. Snåret bör helt tas bort liksom staketet, som fortsätter som fårstaket bort mot dammen. Utmed denna bergskant står några enar, vilka görs fria från nypon och småbjörk. Gränsstaket mellan betesområdena placeras i passagens västra del, vid resterna av stengärdesgården.

Skötselområde 17

Beskrivning: Randskogsparti med säl, rönn, björk och busknår. Området delvis omgärdat av stängsel.

Målsättning: Bibehålles som betad randskog.

Åtgärd: Genom nuvarande stängseling avdelas området från ängsmarken på ett olämpligt sätt. Allt stängsel utmed området ned till vattnet bör tas bort och avgränsningen mellan betesområdena flyttas enligt kartan något åt öster. I områdets norra del är nyponsnåren besvärande och bör kraftigt beskäras. Vid stenmuren ligger stockar av fallna sälgar. Tas bort. Sälgbeståndet här kan med fördel glesas ut något och en av rönnarna avverkas för att ge mer ljus åt enbuskarna intill. I diket kommer sly av björk, ek och ask. Håll efter björk och ek men låt ask komma upp. Närmare vattnet står några döda granar som avverkas. Föryngra också de gamla sälgarna genom grenavverkning.

Här är också buskskiktet mycket snårigt av björnbär, nypon och öronvide. Rensa här kraftigt och ta ner den döda alen men spara krusbärsbusken liksom fläderbusken intill alen. I områdets södra del finns ett stort enbuskbestånd, som är mer eller mindre dött i de inre delarna. De döda buskarna rensas bort medan de yttre enarna mot vattnet bör göras fria från besvärande nyponsnår liksom sly av björk, rönn och ek.

Skötselområde 18

Beskrivning: Hällmarksområde omgivet av bred lövträdsbård av främst sälg och björk. I området ingår ett mindre tallbestånd på gräsbenvuxen, delvis ängsmark. Områdets nordvästra del består av inte helt slutna ängsbjörkskog med gran, tall och sälg.

Målsättning: Randskogspartiernas öppna karaktär bibehålles genom fortsatt beteshävd.

Åtgärd: Döda eller döende grenar från de stora sälgarna i områdets södra del bör kapas, samt tillsammans med övriga trädrester tas bort för bränning. Utkrypande nypon- och björnbärssnår bör här liksom i tallskogspartiet kraftigt hållas efter. I nämnda björkskogsparti är många träd i dåligt skick. Detta gäller särskilt sälgarna och några granar. Dessa träd avverkas. Passagen mellan områdena 16 och 18 bibehålles öppen.

Skötselområde 19

Beskrivning: Hällmarksparti med ett mindre ängs-gräshedsavsnitt med bl a ek och björk.

Målsättning: Lövträdspartiet hävdas med bete.

Åtgärd: Lövträdspartiet är avskilt från övrig betesmark genom en mindre stengärdesgård och taggtråd. Tråden tas bort och öppning göres på lämpligt sätt i stengärdesgården. Grenar och annat trädavfall tas bort.

Skötselområde 20

Beskrivning: Äng, i huvudsak strändäng. I kanten till det branta hällmarkspartiet (område 5) finns värmegynnad busknårvegetation

med främst slån. Området är svåråtkomligt för betesdjuren och har därför inte avbetats förrän sent på sommaren. Artrikedomen är stor av främst allehanda strandängsformer och växtligheten mer utvecklad än på andra betade strandängspartier.

Målsättning: Området hävdas med bete i samma utsträckning som tidigare.

Åtgärd: Områdets västra gräns går utmed stängslet. Denna betesområdesgräns flyttas åt öster, lämpligen till ungefär där hällmarken först når ängsmark (se karta och under skötselområde 17). Stängslet drages ut i vattnet som tidigare och förses med labyrintgenomgång. Lätt buskslyröjning bör ske.

Skötselområde 21

Beskrivning: Bergknalle kantad av mäktiga slånbuskage och enbuskbestånd.

Målsättning: Buskbestånden vårdas.

Åtgärd: Utkrypande busksly bortröjes. Föryngring sker i de gamla bestånden så att döda och torkade delar successivt rensas bort. Uppstickande lövsly av rönn, asp eller björk tas bort. Bland enbuskarna bör även nyponsnåren hållas efter. Områdets norra sida kantas delvis av ett aspbestånd. Här är slyvegetationen påtaglig och skall bortröjas, liksom upprepning ske bland halvdöda och fallna sälgar. Aspbestånd som detta måste bevakas och slyröjning vidtagas vid behov.

Skötselområde 22

Beskrivning: Härunder sammanfattas de mindre bergknallarna, som är så typiska för det öppna, centrala ängspartiet. De kantas ofta av en frodig, artrik buskvegetation. På de skyddade ostsidorna dominerar dock en lågvuxen trädvegetation där rönn, sälg och vildapel utgör ett betydande inslag. Bergknallar i östra delen av ängsmarken kantas också av ek. Vissa delar visar igenväxningstendenser av främst nyponsnår. Slitage från betesdjuren kan här och var märkas på en del busk- och trädvegetation.

Målsättning: Busk- och trädvegetation vårdas.

Åtgärd: Se skötselområde 21. Här skall vidare särskilt nyponsnåren kraftigt hållas efter. Betsdjurens slitage bör till viss del kunna bemästras genom betesregleringen. Vid en av de sydvästra bergknallarna borttages en del taggträdsrester.

Skötselområde 23

Beskrivning: Större sammanhängande skogspartier runt bergknallar. Områdets östra del är av ädellövskogstyp med främst ek och lind. Många av särskilt ekarna är gamla och starkt förfallna. Bergknallarnas sänkor hyser en välutbildad hedekskog. Området innesluter också ett smalt ängsstråk.

Målsättning: Bibehålles som betad lövskog.

Åtgärd: I områdets södra del finns en del fallna gamla träd. Dessa bör bort eftersom förbuskning lätt tar fart mellan grenar och kvistar. Områdets västra del kantas av buskvegetation, som hålls efter som i område 21.

Skötselområde 24

Beskrivning: Gles randskog med ek och i östra delen al. I området finns också ett mindre grustag.

Målsättning: Bibehålles som betad randskog. Grustäkt i begränsad omfattning för husbehov kan tillåtas.

Åtgärd: Den fallna eken sågas upp och transporteras bort. De massiva nyponbuskagen rensas bort helt fram till stengärdesgården. Grustaget hålls under kontroll och tillstånd för uttag lämnas av förvaltaren.

Skötselområde 25

Beskrivning: Barrskogsområde av i huvudsak tall. Vissa delar domineras dock av gran. Områdets östra del utgör viloplats för häger. Det västra strandpartiet mot Vägeröd ränna är en populär rastplats för båtfolk och här finns spår av eldstäder.

Målsättning: Bibehålles som betad skog. Nämnda strandparti skall också i fortsättningen tjäna som rastplats.

Åtgärd: Vegetationen i området får utvecklas fritt. Ett grävt vattenhål i områdets södra del fylls igen. Vid sydvästra skogskanten finns ett mindre skrotupplag med bl a tomfat. Upplaget skall bort. Vid stranden i områdets sydvästra del finns rester av en gammal brygga. I vattnet ligger armeringsjärn och annat skrot från bryggan. Området rensas på detta och här anlägges en mindre brygga med plats för 4-5 båtar. Omedelbart innanför bryggan placeras en skylt om reservatet med föreskrifter. Eldning inom området ej tillåten.

Skötselområde 26

Beskrivning: Litet hållmarksparti med små gräsplättar. Trots de grunda stränderna är området ofta besökt av badande.

Målsättning: Området behålles som rast- och badplats.

Åtgärd: Enbuskarna befrias från förkvävande lövsly. Eldning kan tillåtas men då skall eldstad finnas nära stranden med sand som underlag (ej berg) och som närmaste omgivning.

Skötselområde 27

Beskrivning: Alskogsbestånd på ca 50 träd. Undervegetation av högörttyp.

Målsättning: Skogsbeståndet bibehålles i nuvarande omfattning. Området betas ej.

Åtgärd: Stängsling mot betesmarken uppföres i trä. Ny grind vid stigen. Flera av träden hyser hålbbyggande fåglar och skall sparas. Möjligen kan något träd tas ned närmast huset för att ge mer ljus. Årlig slätter efter midsommar. Vid behov av föryngring tillåts nya träd komma upp.

Skötselområde 28

Beskrivning: Varvsområde med verkstadsbyggnader och bostadshus. Till området hör en mycket bra hamn. Delar av verkstadsbyggnaderna är i mycket dåligt skick liksom kajanläggningen. Det ostligaste av bostadshusen är fallfärdigt men i övrigt är husen beboeliga.

Målsättning: Byggnaderna bevaras och upprustas så långt det är

möjligt. Hamnområdet med bryggor disponeras av hyresgäster och besökare.

Åtgärd: Vad verkstadsbyggnaderna beträffar bör maskinhallen närmast hamnen kunna arrangeras som rastlokal med bord och bänkar. Utanför skall finnas toaletter och sopkärl samt upplysningstavla. Se också vidare under nästa kapitel. Verkstaden vid kajen kan rivas. Kaj-anläggningen har förbättrats i sin östra del och bör restaureras i hela sin längd. Övriga delar av verkstadsbyggnaderna är i relativt gott skick och bör få stå kvar och underkastas skötsel. Slipen med tillhörande maskintorn bevaras och bör kunna rustas upp något. Båtarna på slipen är dock i så dåligt skick, att restaurering ej är motiverad. Kring slipen krävs kraftig röjning av busk- och trädslå. Det östra av bostadshusen, den s k disponentbostaden, kan rivas. I övrigt skall husen med tomter genomgå fortsatt restaurering och skötsel. Den uppdagna, gamla motorbåten väster om varvet hugges upp och bränns.

Skötselområde 29

Beskrivning: Här ingår Hällsholmen samt övriga mindre öar mellan Kärlingesund och Bassholmen. Hällsholmen är beklädd med en gles tallvegetation på ljunghed eller hällmarksunderlag. Särskilt märkbara är de mycket kraftiga alarna på västra stranden. Nordvästsidan av ön uppvisar betydande branter. Övriga öar har ingen eller mycket liten trädvegetation. Små strandängspartier, gräsplättar och busknår kännetecknar öarnas vegetation. På ö nr 3 från öster finns rester av en mindre byggnad och här står bl a tall, ask, syrén, surkörabär och en vindpinad kastanj. På 4:e ön finns en ljunghedssänka med tall. Öns norra strand är populär som rastplats.

Målsättning: 4:e öns norra strand bibehålles som rast- och badplats.

Åtgärd: Nämda rastplats är ofta besökt av badande och övernattande båtfolk. Ljunghedssänkan är bemängd med exkrementer och toalettpapper, varför behovet av en toalett torde vara stort här. Placeringen av denna bör ske så undanskymt som möjligt och i något av buskagen. Vid stranden placeras en tavla om reservatet och dess omfattning, samt en visare till toaletten. I berget vid stranden placeras några förtöjningsringar.

Anläggningsplan för friluftsanordningar.

Allmänt. Uppförandet av friluftsanordningar skall tjäna syftet att göra reservatet lättillgängligt och underlätta nyttjandet av detta som rekreationsområde. Anläggningarna, som finns angivna på bilagd karta, är koncentrerade till områden som redan i hög grad nyttjas som rastplats, badplats eller liknande.

Friluftsanordningar.

Bryggor skall finnas vid Sandvik, vid varvet samt vid Vägeröd ränna. Bryggan vid Sandvik är i första hand avsedd för torpets hyresgäster. Vid varvet skall finnas båtplats för hyresgäster, besökare samt markerad anöringsplats för passagerarbåt. Samtliga bryggor förses med pällare.

Förtöjningsringar skall finnas vid Sandvik och vid varvet.

Rastlokal. Maskinhallen eller del av denna skall anordnas som rastlokal med bord och bänkar (även utanför). Här skall också finnas informationsmaterial: Bassholmens kulturhistoria, natur, karta m m. På väggen utanför skall finnas informationstavla med karta och ordningsföreskrifter.

Stigar. På kartan vid hamnen skall befintliga stigar finnas utmärkta. Liknande karta uppsättes vid gården där också vägvisare mot Sandvik och Vägeröd brygga bör finnas. I övrigt skall ingen markering av stigar göras.

Grindar och stängselgenomgångar anordnas enligt kartan över skötselområdena. Grindarna förses med skylt "Stäng grinden", som kan borttagas vid behov.

Toaletter och sopkärl skall finnas vid Sandvik, vid gården och vid varvet. Toalett uppsättes på en av småöarna (se skötselområde 29). Eventuellt kan toalett och sopkärl även sättas upp vid Vägeröd brygga.

12.10.15 K. V.

BASSHOLMEN, FRILUFTSANORDNINGAR M. M.

